

KÄES ON

DIPLOMI- SAAMISE AEG

Eile, 26. juunil oli aulas jälle palju lilli, palju tuttavaid, palju häid sõnu, palju käepigistusi ja muidugi palju asjaosalisi endid: tänavusi lõpetajaid, kellele ulatati inseneridiplom. Eile kell 11 juhatasid tänavuste lõpuak-

tuste sarja sisse mehaanika-teaduskond ja keemiateaduskond. Kell kolm päeval kogunesid aktusele majandusteaduskond ja ehitusteaduskond. Täna, 27. juuni on õhtuse teaduskonna ja kaugõppe päeval. Homme, laupäeval, 28. juunil saavad diplomi elektroenergeetikud ja elektroautomaatikud.

Kes siis on need, kes oma viieaastase studiumi lõpetavad kõige edukamalt, kes on hästi õppinud ja ka paljudes ettevõtmistes instituudis aktiivselt kaasa löönud? — eeldab ju punaste kaantega diplom peale hea õppeedukuse ka ühiskondlikku aktiivsust.

Elektroenergeetikateaduskonna lõpetavad kõige edukamalt JÜRI PEREMEES ja HILLAR KANGUR (laevajõuseadmete erialalt.)

Elektroautomaatikateaduskonna tublimad on MONIKA OIT (automatiseeritud juhtimissüsteemid), VELLO ERVIN (tööstuselektroonika), MATI TALU (raadiotehnika), JÜRI EIVAK (elektronarvutid), KULLO RAIEND (automatiseeritud juhtimissüsteemid), REIN ASTRİK, ALLAN LIPU ja ALEKSANDER KAARNA (raadiotehnika).

Keemiateaduskonnast saavad diplomi kiitusega KERSTI TUBLI (elektroonika erimaterjalide tehnoloogia), TIJU MASING (konserveerimise tehnoloogia), NEEME VELLEND (ühiskondliku toitlustamise tehnoloogia ja organiseerimine), ANTONINA KUZNETSOVA, TATJANA BEZPALOVA, LIIDIA TESKA (keemiatööstuse protsessid ja keemiaküberneetika).

Ehitusteaduskonna tublimad: MEELIS NÕMME ja VJATŠESLAV GANITŠEV (tööstus- ja tsiviilehitus).

Mehaanikateaduskonna parimad lõpetajad on ELMU POTTER (peenmehaanika-seadmed) ja INNA VOLOŠINA (masinaehituse tehnoloogia, metallilõikepingid ja -instrumendid).

Majandusteaduskonnas on kiitusega lõpetajaid 9: AIKI ORAV, GIDON PAJENSON, PILLE SAULEP (majandusliku informatsiooni mehhaniseeritud töötlemine), ANTS KIKAS, OLGA NAUMOVA, (tööstuse planeerimine), ENE ILISON, TIIA SAAGE, ANNE RÄNDLA, ASTA VIHVELIN (teeninduse ökonoomika ja organiseerimine).

KILDE KAITSMISTELT

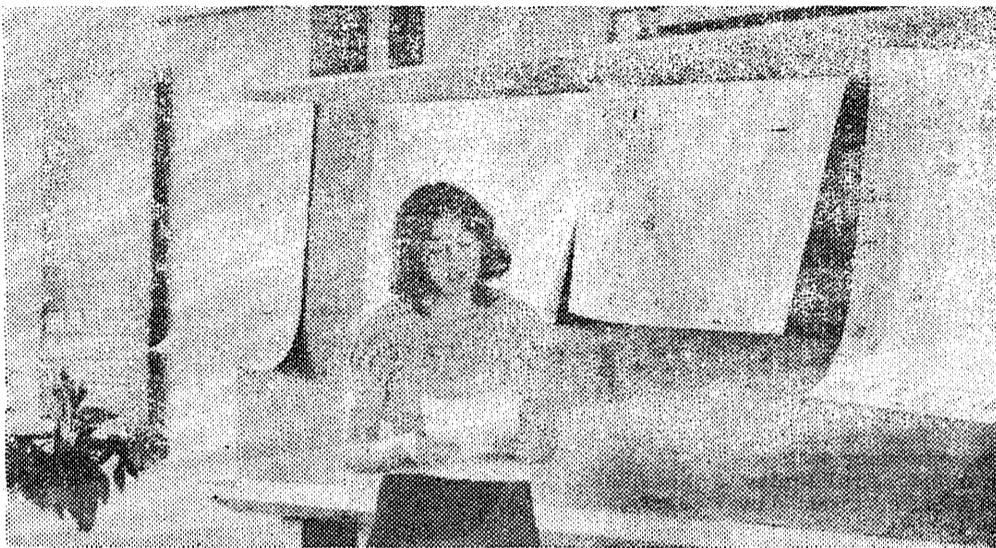
Ehitusteaduskonna autoteede eriala lõpetab sel aastal 11 päevase osakonna diplomandi ja 1 kaugõppija. Autoteede kateedrist öeldi, et väga hästi kaitses diplomitööd VAABO ANNUS (tema lõpetabki kaugõppes), päevasest osakonnast ENN RAADIK, IRINA ROSTE ja REIN JÕESAAR.

Soojusenergeetika kateedri juhataja prof. ARVO OTS nimetas tööstusliku soojusenergeetika erialal tänava kõige paremini diplomiprojekte kaitsnutest SIRJE MAKSTINI, TOOMAS KAUKIST, VOLDEMAR JAKOBSONI ja ÜLO KASKE. Riikliku eksamikomisjoni esimees oli Eesti NSV Energeetika ja Elektrifitseerimise Tootmisvalitsuse juhataja LEONID INGAR.

Peenmehaanika kateedri juhataja dots. BERNHARD SAAR: «Peenmehaanika seadmete erialal kaitses diplomiprojekte 16 lõpetajat, neist 5 said maksimaalse hinde.

ARVI PIKNERI diplomiprojekt kujutas endast üliõpilaste konstrueerimisbüroo lepingu üht osa. Hästi töömahukas asi, lisaks paberile pandud projektile esitas diplomand ka maketid. Töö on seotud traktorimootorite diagnostikalaboratooriumi projekteerimisega ja seda rakendatakse GOSNIT-i Tartu filiaalis.

Väga hästi kaitsesid ka HEINO KÕRVEL ja ARVI HÄAL, kes tegid oma tööd TA SKB-de tarvis.

● Riigieksamikomisjoni ees on keemiateaduskonna elektroonika erimaterjalide tehnoloogia diplomand KERSTI TUBLI — üks neist, kes tänava lõpetavad TPI kiitusega.

Riigieksami komisjoni esimees oli Tallinna Mõõduriistade Tehase direktor HENN OENGO.

Tõnu Soodla töö on rohkem teoreetilist laadi, seotud metallide tehnoloogia kateedri uurimissuunaga. Diplomand on «Orto» stipendiaat ja läheb tööle «Orto» Valga tsehhis.

Elmu Potter uuris oma diplomiprojektis soojuskonveksiooniga gaasianalüsaatorite õigelementide valmistamise tehnoloogiat ja selle täiustamist. Uurimust saab rakendada Võru Gaasianalüsaatorite Tehases, mis saab ka Elmu Potteri töökohaks.

Olgu öeldud, et tänava kaitsvatate diplomitööde teemad olid

peaaegu 100% -liselt seotud diplomandi tulevase töökohaga.

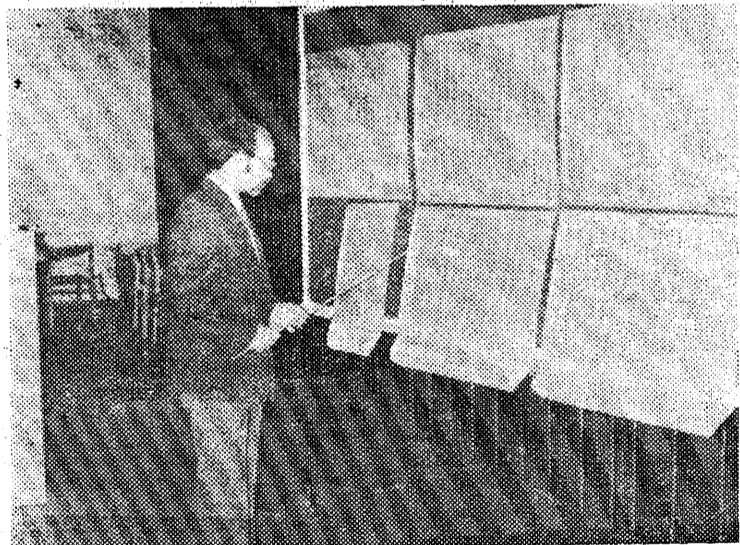
Elektrotehnika aluste kateedri juhataja dots. GEORG SAMOLEVSKI:

«Elektrimasinate erialal lõpetab tänava vene õppekeele rühm, diplomiprojekte kaitses 16. ja 17. juunil 17 päevase osakonna ja 2 kaugõppe lõpetajat. Kokku pandi välja 8 väga head ja 11 head hinnet. Riikliku Eksamikomisjoni esimees, M. I. Kalinini nimelise Tallinna Elektrotehnika Tehase Teadusliku Uurimise Instituudi laboratooriumi juhataja VIKTOR TEEARU tõstis eriti esile IGOR TŠERNOBAJEVIT, BORISS KLJASSI ja ALEKSANDER DEMBINSKIT.»

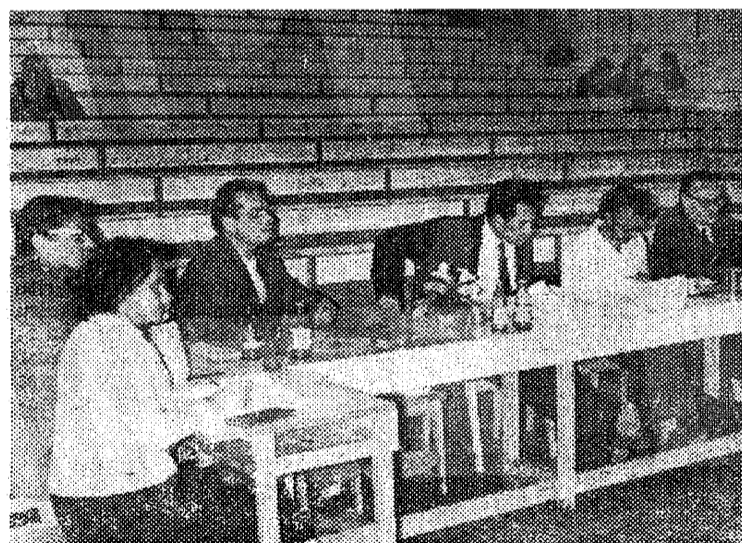
Autotranspordi kateedri juhataja dots. RICHARD LEVET:

«Tänava kaitses diplomiprojekte 27 meie eriala päevase osakonna lõpetajat ja 2 kaugõppijat. Välja pandi 11 väga head hinnet. Eriti hästi kaitsesid JAKO EENTSALU, kes asub tööle Tallinna Autobussipargis, ja TOOMAS PULVER, kes uuris oma töös toodangu väljaveo organiseerimist autokonteinerite Kohtla-Järve Leivakombinaadi Kiviõli tsehhis. Diplomand asub tööle Kiviõli autotranspordibaasis nr. 25.»

PEETER RAUKASE fotod.

● Väga heaga hinnati automaatika ja telemehaanika eriala õhtuse teaduskonna üliõpilase VLADIMIR MASLOVI diplomiprojekt.

● Koos on autoriteetne eksamikomisjon.

TPI rahvakontrolligrupis vaagiti hiljuti möödunud aasta tegemisi.

Praegu tegutsev 38-liikmeline rahvakontrolli-peagrupp valiti 1973. aasta lõpus. Tööd on jaotatud peagrupid 4 sektori vahel: administratiiv-majandusliku tegevuse kontrolli sektor (esimees J. Laugis), teadusliku töö kontrolli sektor (esimees V. Suur-

kask), õppetöö kontrolli sektor (esimees V. Strizak) ja õppeinformatsiooni sektor (esimees E. Toom). Paralleelselt peagrupid töötavad teaduskondades 5-7 liikmelised grupid.

Õppetöö kontrolli sektor kontrollis üliõpilaste õppe-uurimis-

töö olukorda instituudis. Vestlustes profileerivate kateedrite juhatajatega selgitati välja, et ÕUT-i teemad olid õigeaegselt välja jagatud ja juhendajad määratud. Kõiki vajalikke meetodilisi juhendeid pole aga välja töötatud. Rahvakontroll tegi

selle ülesandeks teaduskondade metoodikanõukogudele.

Valikuliselt kontrolliti kasvatus- ja õppe-olukorda elektroenergeetika ja elektroautomaatika teaduskondades. Kontroll näitas, et kateedrite koosolekutel on arutatud õppejõudude sissejuhatajate loenguid ja nende ideelist sisu. Erilist tähelepanu on pööratud ümbervõlmisele

kuuluvatele õppejõududele. Korduvalt on arutatud rühmajuhendajate tööd, kuid rühmakolmikuid on kateedri koosolekutele kutsutud liialt vähe. Siiani oli välja töötamata ka rühmajuhendajate töövihiku ja aruandluse vorm. Kasutatakse kõigkvalimalku kujuga «töövihikuid» alates kaustikust kuni perfokaartide komplektini. (Järg 4. lk.)

RAHVAKONTROLLIS

● NLKP ajaloo eksam. Eksamineerib dots. Ekaterina Leede. Järjekordse viie saab Frida Rabinovitš (AA-27).

Silmaringiks

KÕRGHARIDUS JAAPANIS

Tuleb märkida, et olemasolev haridussüsteem Jaapanis kehtestati 1974. aastal rahujõudude ja demokraatia võidu õhkonnas ning et tal oli edumeelne ja demokraatlik iseloom. Tühistati vana haridussüsteem, mis kasvas noori militarismi ja ultranatsionalismi vaimus, laiendati koolikohustust, toodi sisse poiste ja tüdrukute ühisõpetamine hariduse kõrgil tasandil, likvideeriti «edasipääsuta» koolid, koolide juhtimine anti üle rahvahariduse kohalikele võimudele ja kehtestati ülikoolide autonoomia.

Jaapani konstitutsioon ja põhilised haridusseadused kehtestati hulga demokraatlike printsiipe, millele rajaneb olemasolev haridussüsteem: võrdõiglikkus hariduse omandamisel, selle maksuvaba kättesaadavus kõigile, kogu haridussüsteemi teraviklus jne. Ent fakt, et eksisteerib küllaltki kõrge õpemasuga era- ja religioosetele ühinguks kuuluvaid kooli, samuti eri kooli tütarlastele ja tasulisi kesk- ja kõrgemaid kooli, on vastuolus eespool mainitud printsiipidega ja annab tunnustatavat haridusseaduste pili-ratud iseloomust.

Jaapani praegune haridussüsteem sisaldab järgmisi astmeid: 6-klassiline algkool, 3-aastase õppeajaga noorema astme keskkool ja 3-aastase õppeajaga vanema astme keskkool. Ülikooli pääsemiseks on vaja lõpetada 12-aastane täielik keskkool.

Kõrgema haridusastute põhitüüp on Jaapanis ülikool (*dagaku*), milles õpitakse 4 aastat (6 aastat arstiteaduse alal).

Jaapani ülikooli võib jaotada kaheks: mitme eri teaduskonnaga ülikoolid ja spetsialiseerunud (tehnik-, meditsiini-, pedagoogika- jne.) ülikoolid.

Pärast sõda on ülikoolide ja järelikult ka üliõpilaste arv märgatavalt suurenenud. Kui 1949. a. oli Jaapanis 178 ülikooli, siis 1971. a. oli neid juba 389. Üliõpilaste arv oli kasvanud 910 000-lt 1404 000-le.

Traditsiooniliselt domineerivad Jaapani ülikoolides humanitaarsed. Enne sõda õppis neid rohkem kui pool kõigist üliõpilastest. Viimasel aastakümnel on sees loodusteaduste arenguga olukord mõnevõrra muutunud. On avatud uusi inseneriteaduste ja loodusteaduste teaduskondi, üliõpilaste arv nendes on kasvanud. Samal ajal on märgata koolitatavate õpetajate arvu tunduvalt langust (seda võib seletada kooliõpilaste arvu vähenemisega sees sündinuse langusega), samuti on märgata tulevaste põllumajandus- ja meditsiinispetsialistide arvu vähenemist.

1972/73. õppeaastal õppis 17%

kõigist Jaapani üliõpilastest kirjandust, 39,6% majandust ja õigusteadust, 23,9% inseneri- ja loodusteadusi, 4% põllumajandust, 6,2% pedagoogikat. Majandusele ja õigusteadusele spetsialiseerijate suhteliselt suurt arvu võib seletada sellega, et võimsa organisatsiooniga Jaapani tööstus vajab suurt hulka spetsialistide tootmise juhtimiseks. Seda vajadust rahuldavad majandus- ja õigusteaduskonnad.

Teine põhijoon on meeste ülekaal Jaapani kõrgemates koolides — 81,8% üliõpilastest. See on seletatav naiste traditsiooniliselt sõltuva seisundiga riigis.

Suurem osa ülikoolidest on eraülikoolid, milles õppis 72,4% kogu Jaapani üliõpilaste arvust. Umbes sama proportsioon on säilinud seniajani, kusjuures on tendents erakoolide arvu kasvamise suunas.

Hariduse omandamine eraülikoolis on küllalt kulukas. Kui õppemaks kõikides riiklikes ülikoolides on 12 000 jeeni aastas, siis eraülikoolides õppemaks kõigub 70 000-st jeenist 200 000 jeenini, olenevalt teaduskonnast. Loomulikult lähivad neisse ülikoolidesse ainult jõukate vanemate lapsed. Isegi Jaapani haridusministerium tunnistab, et «... kuigi kõrgem haridus on kättesaadav igale kodanikule, kooskõlas võrduse printsiibiga hariduse omandamisel, ei suuda paljud perekonnad maksta isegi andekate üliõpilaste kõrgema hariduse eest.» («Jaapani ja hariduse areng», Tokio, 1962, lk. 52).

On olemas stipendiumid, mida määratakse andekatele üliõpilastele kas riigi eelarvest või erafondidest. Kuid stipendiumid on üsna väikesed, mitte üle 3000 jeeni kuus. Stipendiumi saab 47% pedagoogikateaduskondade ja 11% teiste teaduskondade üliõpilastest. Teiste sõnadega, mitte enam kui 170 000 üliõpilast saab kasinat stipendiumi. Pealegi peab noor spetsialist selle raha maksuma tagasi protsentidega.

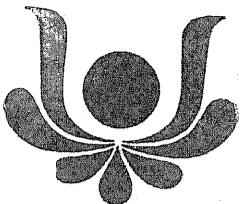
Enamiku üliõpilaste elutingimused on väga rasked. Jaapani ajakirjanduse andmetel peavad paljud koolikäimise kõrval endale tööga elatist teenima.

Ülikooli pääsemiseks tuleb sooritada sisseastumiseksamid. Arvestatakse ka igapäevase elu eelnev edasijõudmist koolis.

Vastuvõtukonkurss on küllaltki suur. 1971. aastal kandideeris kiskemiselt 3 inimest ühele kohale.

Tõlkinud
HEIKI LEHE
KM-41

Tõlge ajakirjast «IUS Magazine of the Democratization and Reform of Education», 4, 1974.

ERAND- PÄEV

Siis tuli erand. Erandpäev. Pikalt oodatud küll, aga ikka kuidagi äkki.

Korraga tundsin, et olen kellegi pilgu tulipunkti. Kellegi, kes vaatas päris üksisilmi. Uurivalt. Millegipärast tunnetad seda enam-vähem alati. Telepaatia või biovoolud või mis nad räägivad.

Pöördusin nii äkitselt, et ta ei jõudnud silmi ära pöörata. Hallid silmad olid. Siis nägin juukseid. Neid oli palju, nad olid sassis ja krussis ja kõik kokku oli kuidagi väga koomiline. Värgi kippus naer peale. Edevus või mis. Astus ligi ja ütles lihtsalt — terekest.

Loomulikult olime koos kogu ülejäänud osa päevast. Rääkisime. Naersime. Vaidlesime. Ujusime ka. Ohtul ei jalgutamud ega istunud kahekesi mererannas. Ma seostanuksin seda millegipärast sentimentaalsusega, ehkki sel võinuks oma võlgu olla. Ainult et kulumud võlu.

Meie läksime hoopis riidu. Tühisest asjast, nagu tavaliselt ikka riidu minnakse. Nii põhjalikult, et ei trehvanud terve aasta. Kogemata mitte, muust rääkimata. Tõsi nüüd jah, vähemalt iseendale tuleb tunnistada, et mõtted küll kiskusid... Aga kuskil oli kirjas, et kunagi ei maksa tehtud kahetseda, sest õnnetus olematuks sellega ei tee. Võib ju töötada, targutada ja nuttugi, kuid sedagi vaid enda või teiste rahustamiseks. Võib ka püüda peast päriselt peletada. Endale sisendada, et ... kuid lõpuks — kunagi kogetu pole ometi mõni müts, mille lihtsalt võtad ja minema viskad. Nii sa siis liigud, käid ja toimetad nagu iga teinegi inimene, kuid vahel torkab justkui tulise teravikuga. Ja oleks siis sellega lõppenud. Ei, torkab ja tuikab veel tükk aega tagantjärele. Kuni «aeg kõik haavad parandab» nagu laulusalmis. Või vastupidi — rebestab kogu hoolega äralapitu kärral katki. Nagu nüüd — kat-su siis rõõmsat üllatust teeseld. Kukub iseenesest välja. Jääd veel ainult üks küsimus: miks on maailma loodud nii palju rumalaid, kuid ületamatuid piisajad, samal ajal kui on üks niisugune inimene ja üks nõi

suurepärase kokkusattumine?

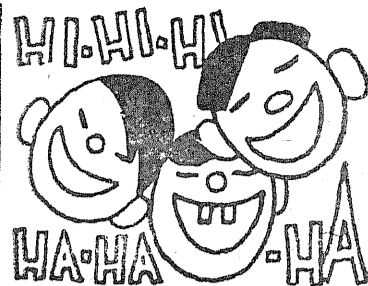
MARE MANDEL

* LASSI SINKKONEN *

HOMMIK

MAJADE KURISTIKES KETRAVAD
HOMMIKUMOOTORID
ASFALT JA SIRELID LÕHNAVAD.
LINNA MÕÖDA EKSLIB HOMMIKU-
POOLIK,
SATUB TURULE, OSTAB TOMATI
HAMMUSTAB SUUTÄIE JA SUKELDUB
MERRE.
SADAMAST LÄHEVAD LAEVAD, TEISED
TULEVAD.
TERASÄMBLIK TOKSIB LASTIRUUME.
KALA KAALUTAKSE MÜÜAKSE
EI PISUKEST PETTUST
MAJADE KURISTIKES KETRAVAD HOMMIKU-
MOTORID.
VÄLJAKUD SULAVAD PÄIKESSESSE.
MERRE KUKUB PILVI.
ON AEG TEHA PLAANE PÄRASILÕUNAKS.

„UUT“ TÕLKE- TEOORIAS

В теории перевода до сих пор преобладало странное мнение: переводчик якобы должен исходить только из требований своего языка и превращать переводимые выражения бог знает во что.

Так, благородное словосочетание «*aqua vitae*» («живая вода»), странствуя по векам и языкам, приобрело наконец вульгарный канцелярский вид «алкогольные напитки». Нередки случаи, когда слово «*der Kater*» («кот») переводят как «похмелье».

Пора, товарищи, поднять теорию художественного перевода на подлинно творческую высоту!

Для начала рассмотрим конкретный пример эстонско-русского перевода. Вот оригинальный текст:

«Kuidas käsi käib?»

«Pole viga.»

«Tead, meil suri pearaamatupidaja. Kadunud veeti puusärgis munakivi teed mõõda surnuaiale.»

«Aga meil andis õppejõud üliõpilastele aru oma ringsõidust välismaal. Oli väga igav. Ma lõin käega ja lasksin jalga.»

«Meile toob nüüd posti uus sidejaoskonna töötaja. Vana pääses üle noatera hullu koera käest.»

Перевод этого текста по старой методике выглядит так:

«Как дела?»

«Ничего.»

«Знаешь, у нас умер глаубух. Покойника везли в гробу по вымощенной булыжником дороге на кладбище.»

«А у нас преподаватель отчитывался перед студентами о своей поездке за границу. Было очень скучно. Я махнул рукой и удрал.»

«Нам теперь приносит почту новый работник отделения связи. Старый еле спасся от бешеной собаки.»

Куда делась выразительность языка? В то же время перевод, выполненный по новым правилам, полностью сохраняет все нюансы:

«Как рука ходит?»

«Нет ошибки.»

«Знаешь, у нас умер головной книгодержатель. Исчезнувшего везли в деревянной рубашке мимо яйцекаменной дороги в мертвый сад.»

«А у нас учебная сила давала сверхчучикам ум о своей круговой езде на наружной земле. Было очень скучно. Я бил рукой и стрелял в ногу.»

«Нам теперь приносит столб новый работник отделения бинта. Старый через зерно ножа спасся от сумасшедшей собаки.»

Учитесь переводить, товарищи! Новая методика — в мас-сы!

Младший научный сотрудник Хийуского прикладного института высшей орфографии

Д. ОДНА.

